

Brusel 24. března 2022
(OR. en)

7582/22

UK 55

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	24. března 2022
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie

Č. dok. Komise:	COM(2022) 126 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ o provádění a uplatňování Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska 1. ledna – 31. prosince 2021

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 126 final.

Příloha: COM(2022) 126 final

V Bruselu dne 24.3.2022
COM(2022) 126 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**o provádění a uplatňování Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a
Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska
1. ledna – 31. prosince 2021**

Zpráva Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě o
provádění a uplatňování Dohody o obchodu a spolupráci
mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a
Severního Irska
1. ledna – 31. prosince 2021

Obsah

1. Úvod	3
2. Institucionální rámec.....	4
3. Nástroje pro prosazování a řešení sporů	5
4. Obchod se zbožím	6
5. Služby a investice, digitální obchod, duševní vlastnictví, zadávání veřejných zakázek a malé a střední podniky.....	10
6. Energetika	14
7. Rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj.....	14
7.1. Pracovní a sociální normy, životní prostředí a klima, udržitelný rozvoj.....	15
7.2. Kontrola subvencí	16
8. Doprava	17
9. Rybolov.....	17
10. Koordinace sociálního zabezpečení	18
11. Spolupráce v oblasti prosazování práva a justiční spolupráce v trestních věcech.....	18
12. Účast na programech EU.....	19
13. Závěry	20

1. Úvod

Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií (dále jen „EU“) a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku (dále jen „Spojeným královstvím“) na straně druhé¹ byla podepsána dne 30. prosince 2020. Prozatímní účinnosti nabyla dne 1. ledna 2021. Po dokončení ratifikačních procesů v rámci EU a Spojeného království vstoupila formálně v platnost dne 1. května 2021.

Dohoda o obchodu a spolupráci tvoří komplexní základ pro vztahy mezi stranami v široké škále oblastí včetně obchodu, dopravy, rybolovu, prosazování práva a justiční spolupráce v trestních věcech, tematické spolupráce a účasti na programech EU. Je podpořena ustanoveními zajišťujícími rovné podmínky, udržitelný rozvoj a dodržování základních práv, jakož i ujednáními o správě a řešení sporů.

Ve srovnání s jinými dohodami o volném obchodu mezi EU a zeměmi mimo EU je tato dohoda o obchodu a spolupráci jedinečná tím, že byla uzavřena s bývalým členským státem EU. V důsledku toho došlo v rámci dohody o obchodu a spolupráci k omezení podmínek pro obchod a spolupráci oproti podmínkám, které platily do konce roku 2020, kdy skončilo přechodné období stanovené v dohodě o vystoupení². Jedná se o nevyhnutelný důsledek vystoupení Spojeného království z celní unie a jednotného trhu EU.

Cílem EU je navázat se Spojeným královstvím stabilní a pozitivní vztahy. Přestože při vytváření struktur pro spolupráci stanovených v dohodě o obchodu a spolupráci bylo dosaženo značného pokroku, některé výzvy přetrvávají. Přetrvávají také obtíže týkající se širších vztahů se Spojeným královstvím, zejména ty, které souvisejí s prováděním Protokolu o Irsku / Severním Irsku, který je součástí dohody o vystoupení.

Toto je první zpráva o provádění a uplatňování dohody o obchodu a spolupráci podle čl. 2 odst. 4 rozhodnutí Rady (EU) 2021/689 ze dne 29. dubna 2021³. Zpráva popisuje aktuální stav v řadě oblastí, na něž se vztahuje dohoda o obchodu a spolupráci, a to v průběhu prvního roku jejího uplatňování. Zpráva rovněž usiluje o kvantifikaci účinku dohody o obchodu a spolupráci za pomoci údajů, jsou-li k dispozici.

¹ Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku na straně druhé (Úř. věst. L 149/10), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430(01)&from=EN).

² Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (2019/C 384 I/01), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT(02)&from=EN).

³ Rozhodnutí Rady (EU) 2021/689 ze dne 29. dubna 2021 o uzavření Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku na straně druhé a Dohody mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku o bezpečnostních postupech pro výměnu a ochranu utajovaných informací jménem Unie (Úř. věst. L 149/2), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=EN>.

2. Institucionální rámec

Dohoda o obchodu a spolupráci vytváří svůj vlastní institucionální rámec pro dohled nad jejím prováděním a jeho usnadnění. Tato struktura byla úspěšně zavedena v roce 2021 a nyní je plně funkční.

Rada partnerství, která dohlíží na provádění dohody o obchodu a spolupráci na politické úrovni, se poprvé sešla dne 9. června 2021. Strany jednaly mimo jiné o rybolovu, zákazu diskriminace v oblasti poplatků za pracovní víza, prosazování práva a justiční spolupráci, jakož i o účasti Spojeného království na programech EU⁴. Na společném prohlášení se však strany neshodly, neboť Spojené království odmítlo odkaz na úplné provedení dohody o vystoupení jakožto předpoklad pevných budoucích vztahů⁵.

V průběhu roku 2021 se konala zasedání všech společných orgánů, které jsou Radě partnerství nápomocny v záležitostech spadajících do působnosti dohody o obchodu a spolupráci, včetně výboru pro obchodní partnerství a 11 specializovaných obchodních výborů, které podporují její činnost v konkrétních oblastech:

- specializovaný výbor pro koordinaci sociálního zabezpečení (6. července 2021),
- specializovaný výbor pro energetiku (14. července 2021),
- specializovaný výbor pro rybolov (20. července a 27. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro sanitární a fytosanitární opatření (22. až 23. září 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro celní spolupráci a pravidla původu (7. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro zboží (8. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro služby, investice a digitální obchod (11. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro zadávání veřejných zakázek (12. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj (12. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro duševní vlastnictví (13. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro spolupráci v oblasti regulace (13. října 2021),
- specializovaný výbor pro leteckou dopravu (14. října 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro technické překážky obchodu (15. října 2021),
- specializovaný výbor pro spolupráci v oblasti prosazování práva a justiční spolupráci (19. října 2021),
- výbor pro obchodní partnerství (16. listopadu 2021),
- specializovaný výbor pro bezpečnost letectví (23. listopadu 2021),
- specializovaný výbor pro silniční dopravu (24. listopadu 2021),
- specializovaný obchodní výbor pro správní spolupráci v oblasti DPH a výběru daní, poplatků a cel (15. prosince 2021) a
- specializovaný výbor pro účast na programech Unie (21. prosince 2021).

⁴ Pořady jednání a zápisy ze zasedání Rady partnerství a výborů: https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement_en.

⁵ Prohlášení Evropské komise po prvním zasedání Rady partnerství: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/20210609_unilateral_pc_statement_002_final.pdf.

V souladu s dohodnutými ujednáními zastupovala EU na těchto zasedáních Evropská komise, přičemž postoje, které měly být jménem EU zaujaty, byly koordinovány s Radou. Zástupci členských států se k zasedáním připojili jako součást delegace EU. Evropský parlament byl o činnosti společných orgánů informován.

Dále byly podniknuty kroky k navázání parlamentní spolupráce mezi EU a Spojeným královstvím. Strany se dohodly, že Parlamentní shromáždění pro partnerství (dále jen „shromáždění“), zřízené v rámci dohody o obchodu a spolupráci, se bude skládat z 35 poslanců Evropského parlamentu a parlamentu Spojeného království. Delegace EU ve shromáždění byla schválena v říjnu 2021⁶. Shromáždění zahájí svou činnost v roce 2022.

Rovněž byl zahájen proces zapojení občanské společnosti do provádění dohody o obchodu a spolupráci. Komise a Spojené království se neformálně dohodly na operačních pokynech pro vedení fóra občanské společnosti. Aby mohlo fórum občanské společnosti začít pracovat, musí tyto pokyny schválit Rada partnerství⁷. Byla rovněž zřízena domácí poradní skupina EU, která má umožnit širší dialog o záležitostech, na které se dohoda o obchodu a spolupráci vztahuje. Domácí poradní skupinu podporuje Evropský hospodářský a sociální výbor, který koordinuje zasedání a udržuje kontakty s partnery z občanské společnosti. První zasedání domácí poradní skupiny se konalo dne 25. listopadu 2021⁸.

3. Nástroje pro prosazování a řešení sporů

V reakci na žádosti členských států zřídila Komise ústřední místo⁹, kde mohou zúčastněné strany podávat stížnosti týkající se provádění dohody o obchodu a spolupráci. Podniky, nevládní organizace, zaměstnavatelé, odbory a široká veřejnost v EU mohou tento systém využívat jako první vstupní místo pro hlášení problémů souvisejících s prováděním dohody o obchodu a spolupráci. Toto ústřední místo je propojeno se stávajícími nástroji vyvinutými Komisí, jako je jednotné kontaktní místo pro podávání stížností týkajících se obchodu, včetně otázek přístupu na trh, rovných podmínek nebo udržitelného rozvoje. Tyto nástroje odrážejí zvýšené úsilí Komise o posílení prosazování a provádění jejích mezinárodních dohod.

Aby mohla Komise aktivovat donucovací opatření, připravila návrhy¹⁰ upravující přijímání jednostranných a donucovacích opatření a který by nahradil zmocnění stanovené v rozhodnutí Rady (EU) 2021/689¹¹ o uzavření dohody o obchodu a spolupráci.

⁶ Viz: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0398_CS.pdf.

⁷ Informace o zasedání fóra občanské společnosti budou k dispozici na adrese <https://trade.ec.europa.eu/dialogue/index.cfm>.

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/cs/tags/mezinarodni-obchod?page=1>

⁹ https://ec.europa.eu/assets/sg/complaint_eu_uk_tca/complaints_cs/

¹⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon práv Unie za účelem provedení a prosazování Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii a Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku na straně druhé, COM(2022) 89, a návrh nařízení Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon práv Společenství při provádění Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku na straně druhé, COM(2022) 100.

¹¹ Rozhodnutí Rady (EU) 2021/689 ze dne 29. dubna 2021 o uzavření Dohody o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím

V roce 2021 nepožádala žádná ze stran o konzultace ani o ustavení rozhodčího tribunálu podle pravidel pro řešení sporů stanovených dohodou o obchodu a spolupráci. V rámci provádění těchto pravidel EU dne 14. prosince 2021 formálně navrhla osoby, které jsou ochotny a schopny vykonávat funkci členů rozhodčího tribunálu¹².

4. Obchod se zbožím

Na konci přechodného období se Spojené království a EU rozdělily na dvě samostatná celní území a dva samostatné trhy se zbožím, každý s vlastním regulačním režimem, což nevyhnutelně vedlo ke vzniku překážek obchodu.

Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci umožňuje u veškerého dovozu obchod bez cel a kvót, bezproblémové obchodování se zbožím skončilo a znovu se objevily necelní překážky. Od roku 2021 podléhá veškerý vývoz ze Spojeného království do EU celnímu řízení a kontrolám. Zásilky zemědělských a potravinářských produktů musí být doprovázeny veterinárními či rostlinolékařskými osvědčeními a na stanovištích hraniční kontroly členských států musí být podrobeny sanitárním a fytosanitárním kontrolám. Kromě toho musí veškeré zboží splňovat různá pravidla a regulační opatření, neboť přestala platit zásada vzájemného uznávání.

Kromě toho musí zboží obchodované mezi oběma stranami splňovat pravidla původu stanovená v dohodě o obchodu a spolupráci, má-li se na něj vztahovat preferenční zacházení s celní sazbou 0 %. Prokazování původu zboží může být zatěžující, zejména pokud podniky získávají komponenty z několika zemí. S cílem usnadnit využívání preferenčního zacházení přijala Komise právní předpisy¹³, které zavádějí přechodné období, během něhož mohou vývozci z EU vystavovat deklaraci o původu na základě prohlášení dodavatele, a to i v případě, že nemají k dispozici úplnou dokumentaci, pokud ji budou mít do konce roku 2021. Od roku 2022 budou platit standardní požadavky na vystavování deklarací o původu. V případě dovozu do EU ze Spojeného království podléhalo preferenčnímu zacházení více než 80 % zboží. Komise společně s členskými státy zajišťuje správné provádění pravidel původu a poskytuje celním orgánům a podnikům pokyny a vysvětlení.

Přestože se na původní zboží nevztahují žádná cla, podniky hojně informovaly o narušení dodavatelských řetězců. Potíže, kterým podniky v EU čelí, odpovídají tomu, co se dalo očekávat, přičemž se jedná zejména o:

- zvýšené náklady z důvodu nutnosti dodržovat dvojí regulační systémy a splňovat další formality,
- zpoždění na hranicích v důsledku nových procedurálních požadavků a
- potíže s dodržováním měnicích se pravidel dovozu.

Velké Británie a Severního Irska na straně druhé a Dohody mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska o bezpečnostních postupech pro výměnu a ochranu utajovaných informací jménem Unie (Úř. věst. L 149/2), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=EN>.

¹² https://ec.europa.eu/info/system/files/ares_20217728182_letter_from_vice-president_sefcovic_to_the_united_kingdom_minister_of_state_lord_frost_signed.pdf

¹³ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/2254 ze dne 29. prosince 2020 o vystavování deklarací o původu na základě prohlášení dodavatele pro preferenční vývoz do Spojeného království během přechodného období (Úř. věst. L 446/1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R2254&from=EN>.

Komise vyvinula značné úsilí, aby pomohla členským státům a podnikům v EU zorientovat se v novém prostředí. Například pokud jde o sanitární a fytosanitární požadavky, v souvislosti se kterými se začátkem roku 2021 vyskytly určité problémy, byly okamžitě poskytnuty pokyny ke správnému uplatňování sanitárních a fytosanitárních pravidel. V oblasti cel byly zveřejněny pokyny k pravidlům původu a dalším celním záležitostem spolu s kontrolními seznamy a jinými relevantními informacemi¹⁴. V důsledku toho se počet problémů v obou oblastech v průběhu roku výrazně snížil. Spojené království v roce 2021 opakovaně odložilo provádění celních a sanitárních a fytosanitárních požadavků na dovoz z EU. Zavádění těchto formalit bylo zahájeno v lednu 2022 a bude probíhat postupně až do října 2022 v souladu s postupným přístupem definovaným v modelu pro fungování hranic. Jejich uplatňování může být pro vývozce z EU a členské státy náročné vzhledem k logistickým dopadům nových postupů, zejména nutnosti předkládat požadované deklarace a podpůrné dokumenty před odesláním zboží z přístavů EU do Spojeného království, jakož i složitosti informačního systému zavedeného Spojeným královstvím.

Komise je v úzkém kontaktu s členskými státy, aby zajistila, že jejich správní orgány a podniky budou dobře připraveny. Příslušné informace jsou rovněž k dispozici na internetových stránkách Komise¹⁵. Pro usnadnění obchodu se zbožím, na které se vztahují sanitární a fytosanitární požadavky, byly všem členským státům zpřístupněny elektronické vzory veterinárních a rostlinolékařských osvědčení vyžadované pro vývoz do Velké Británie a Komise se zapojila do jednání s orgány Spojeného království o jejich přijetí.

Ačkoliv je ještě příliš brzy na posouzení plného hospodářského dopadu odchodu Spojeného království z jednotného trhu EU, nejnovější údaje ukazují, že obchodní toky mezi EU a Spojeným královstvím se po počátečním poklesu po skončení přechodného období v roce 2021 částečně stabilizovaly. Zůstaly však nižší než v roce 2019 a před ním.

Pokud jde o obchod se zbožím, podle odhadů Eurostatu činil v roce 2021 objem dovozu EU ze Spojeného království 146 miliard EUR, což je výrazný pokles jak ve srovnání s rokem 2020 (-13,6 %), tak s rokem 2019 (-24,8 %). Hodnota vývozu EU do Spojeného království se odhaduje na 283 miliard EUR, což je o 1,9 % více ve srovnání s rokem 2020, ale stále o 11,4 % méně než v roce 2019.

Z tabulky 1 vyplývá, že dovoz zboží do EU od ostatních partnerů i vývoz zboží z EU do ostatních partnerských zemí v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 prudce vzrostl (dovoz +27 % a vývoz +14,6 %) a je vyšší než v roce 2019 před pandemií (+12,5 % u dovozu, +4,7 % u vývozu), zatímco obchod se Spojeným královstvím je stále daleko od úrovně před pandemií.

Dotčena byla zejména odvětví strojů a dopravních prostředků, která představují významný podíl na dvoustranném obchodu. Dovoz EU ze Spojeného království v tomto odvětví se v roce 2021 snížil o 26,2 % ve srovnání s rokem 2020 a o 37,9 % ve srovnání s rokem 2019. Vývoz z EU se v roce 2021 snížil o 3,1 % ve srovnání s rokem 2020 a o 20,5 % ve srovnání s rokem 2019. V absolutních hodnotách byl dovoz EU ze Spojeného království i vývoz EU do

¹⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom_en

¹⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom/new-import-formalities-bring-goods-eu-uk-1-january-2022_en

Spojeného království v odvětví strojů a dopravních prostředků v roce 2021 o více než 52 miliard EUR nižší než v roce 2019¹⁶.

¹⁶ Statistiky měřící obchod EU se Spojeným královstvím byly ovlivněny zásadní změnou, ke které došlo 1. ledna 2021, kdy byly statistiky založené na šetřeních používané pro měření obchodu uvnitř EU nahrazeny celními statistikami uvádějícími zemi původu, nikoli zemi odeslání. Je pravděpodobné, že (některé) ztráty v obchodu EU se Spojeným královstvím byly kompenzovány zisky z obchodu s jinými zeměmi mimo EU. V této fázi není možné tento statistický efekt kvantifikovat.

Tabulka 1. Obchod se zbožím v EU-27 v roce 2021 podle partnerů a odvětví SITC ve srovnání s předchozími roky

	Dovoz do EU 2021 v mil. EUR		Změna v % ve srovnání s rokem		Vývoz z EU 2021 v mil. EUR		Změna v % ve srovnání s rokem	
		2020	2019			2020	2019	
Obchod EU-27 podle partnerů								
	CELKEM Všechny produkty							
Spojené království	146 025	-13,6	-24,8		283 589	1,9	-11,4	
Mimo EU-27 (bez Spojeného království)	1 965 514	27,0	12,5		1 896 887	14,6	4,7	
Obchod EU-27 podle odvětví SITC								
	Partner: Spojené království							
0 – Potraviny a živá zvířata	9 444	-26,8	-31,5		31 716	-4,5	-3,9	
1 – Nápoje a tabák	2 637	-9,8	-23,5		6 269	5,1	7,3	
2 – Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	4 349	34,1	22,9		9 535	53,9	55,3	
3 – Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	20 913	37,8	-6,5		10 775	92,6	6,9	
4 – Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	451	-21,4	-6,3		1 034	2,6	9,7	
5 – Chemikálie a příbuzné výrobky j. n.	26 286	-20,8	-20,6		45 316	2,8	-6,8	
6 – Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	16 274	-0,3	-11,9		35 604	11,8	-1,7	
7 – Stroje a dopravní prostředky	42 823	-26,2	-37,9		102 872	-3,1	-20,5	
8 – Různé výrobky	13 917	-36,0	-44,3		33 592	-8,3	-22,1	
9 – Komodity a předměty obchodu j. n.	8 931	83,0	72,7		6 877	-9,6	1,3	
	Partner: Mimo EU-27 (bez Spojeného království)							
0 – Potraviny a živá zvířata	98 296	8,2	5,1		103 475	5,9	12,2	
1 – Nápoje a tabák	6 599	4,2	-3,1		34 035	15,5	6,7	
2 – Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	87 727	34,3	29,5		53 542	32,2	26,8	
3 – Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	359 916	74,6	5,6		93 312	59,5	-0,1	
4 – Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	13 458	27,2	48,7		6 642	20,0	32,9	
5 – Chemikálie a příbuzné výrobky j. n.	244 176	22,1	20,9		410 917	12,0	14,7	
6 – Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	222 081	26,8	24,0		203 994	18,4	5,8	
7 – Stroje a dopravní prostředky	627 878	18,5	10,3		727 950	11,3	-1,9	
8 – Různé výrobky	272 572	17,8	8,2		223 366	16,7	4,4	
9 – Komodity a předměty obchodu j. n.	32 811	1,2	24,9		39 655	2,1	-1,3	

Zdroj: Eurostat EXT_ST_EU27_2020SITC 18-Feb-22

5. Služby a investice, digitální obchod, duševní vlastnictví, zadávání veřejných zakázek a malé a střední podniky

S koncem přechodného období skončil volný pohyb osob, jakož i svoboda poskytování služeb, pohybu kapitálu a usazování, což vedlo k zásadní změně způsobu, jakým mohou mít poskytovatelé služeb obou stran vzájemný přístup na své trhy. Poskytování služeb, které se nyní odehrává v režimu zemí mimo EU, se stalo náročnějším. Podniky, které chtějí poskytovat služby, nebo investoři, kteří se chtějí usadit na území druhé strany, čelí novým regulačním a administrativním překážkám. Například povolení z domovské země již v hostitelské zemi neplatí, odborné kvalifikace nejsou tak snadno uznávány jako v rámci EU a uplatňují se pravidla pro přistěhovalce. Pro poskytovatele služeb a investory ze Spojeného království platí v každém z 27 členských států jiná pravidla.

Přestože dohoda o obchodu a spolupráci obsahuje ustanovení, která omezují některé překážky přístupu, například zákaz kvantitativních omezení, jako jsou testy ekonomické potřeby pro investory a poskytovatele služeb, nebo možnost uznávat odborné kvalifikace¹⁷, rámec dohody o obchodu a spolupráci se nedá srovnávat se svobodou usazování nebo poskytování služeb v rámci jednotného trhu. Dohoda o obchodu a spolupráci rovněž zahrnuje ustanovení podporující digitální obchod a přísnější normy ochrany duševního vlastnictví, jakož i pravidla přístupu na příslušné trhy veřejných zakázek.

Údaje za první tři čtvrtletí roku 2021 ukazují, že obchod se službami se dosud nevrátil na úroveň před pandemií. Tabulka 2 ukazuje, že navzdory oživení ve srovnání s prvními devíti měsíci roku 2020 je objem dovozu do EU ze Spojeného království a z ostatních zemí, jež jsou jejími obchodními partnery, mnohem nižší než ve stejném období v roce 2019, a sice $-9,3\%$ u dovozu ze Spojeného království a -8% ve vztahu ke zbytku světa. Při srovnání vývozu z EU v prvních třech čtvrtletích roku 2021 s vývozem ve stejném období roku 2019 je pokles u Spojeného království výraznější ($-13,2\%$) než u ostatních obchodních partnerů EU ($-4,8\%$).

Odvětví cestovního ruchu nevykazuje žádné známky oživení ve srovnání s rokem 2020 a je tak jedním z nejvíce postižených. Objem dovozu do EU ze Spojeného království a z ostatních zemí, jež jsou jejími obchodními partnery, stejně jako objem vývozu EU do Spojeného království a do ostatních partnerských zemí v prvních devíti měsících roku 2021 stále zdaleka nedosahuje úrovně stejného období v roce 2019.

Silně zasaženy jsou rovněž obchod v oblasti dopravních a stavebních služeb a poplatky za užívání duševního vlastnictví, ale to se většinou týká obchodu mezi EU a Spojeným královstvím, zatímco obchod mezi EU a jejími dalšími obchodními partnery nyní překračuje úroveň zaznamenané v prvních devíti měsících roku 2019. To svědčí o dopadu vystoupení Spojeného království z EU.

V průběhu roku 2021 Komise soustředila své úsilí na překonávání překážek souvisejících s prováděním dohody o obchodu a spolupráci. Podařilo se například vyjasnit pravidla Spojeného království pro přistěhovalce týkající se práva subdodavatelů provádět na jeho území služby instalace a údržby.

¹⁷ Profesionální organizace obou stran mohou požádat Radu partnerství o schválení uznání v rámci jejich odvětví.

Komise plnila své povinnosti týkající se transparentnosti podle dohody o obchodu a spolupráci. Informace o poskytování služeb fyzickými osobami jsou nyní veřejně dostupné. Komise rovněž splnila svou povinnost vytvořit veřejně dostupné internetové stránky s informacemi o malých a středních podnicích¹⁸.

Komise bude i nadále sledovat provádění dohody o obchodu a spolupráci v oblasti služeb a investic, digitálního obchodu, duševního vlastnictví, zadávání veřejných zakázek a malých a středních podniků a bude trvat na jejím dodržování. V návaznosti na to bude jednat s příslušnými orgány Spojeného království o budoucích právních předpisech v oblasti zadávání veřejných zakázek¹⁹, které vyvolaly obavy zúčastněných stran v EU. Komise bude rovněž nadále pečlivě sledovat dopad dalších legislativních změn ve Spojeném království, které mají vliv na oblasti, na něž se vztahuje dohoda o obchodu a spolupráci.

¹⁸ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>

¹⁹ Viz: <https://www.gov.uk/government/consultations/green-paper-transforming-public-procurement/outcome/transforming-public-procurement-government-response-to-consultation>.

Tabulka 2. Obchod se službami v EU-27 za prvních 9 měsíců roku 2021 podle partnerů a odvětví služeb ve srovnání se stejným obdobím v předchozích letech

	Dovoz do EU	<i>Změna v % ve srovnání s obdobím leden–září</i>		Vývoz z EU	<i>Změna v % ve srovnání s obdobím leden–září</i>	
	leden–září 2021 v mil. EUR	2020	2019	leden–září 2021 v mil. EUR	2020	2019
Obchod EU-27 podle partnerů		CELKEM Všechny služby				
Spojené království	114 858	3,9	-9,3	143 253	6,4	-13,2
Mimo EU-27 (bez Spojeného království)	499 174	-4,4	-8,0	574 356	12,3	-4,8
Obchod EU-27 podle odvětví služeb		Partner: Spojené království				
Výrobní služby u cizích fyzických vstupů	1 349	1,8	-8,7	3 721	-3,1	-2,9
Opravy a údržba j. n.	1 414	-6,2	-27,6	1 792	-19,5	-24,9
Doprava	9 101	-7,9	-27,4	15 534	4,0	-24,9
Cestovní ruch	3 934	-33,0	-71,9	9 912	-9,7	-70,2
Stavební práce	1 339	-5,6	-51,4	1 599	-12,8	-57,7
Pojišťovací služby a penzijní financování	6 342	25,4	37,8	8 487	35,4	55,8
Finanční služby	20 121	22,8	19,8	22 693	12,1	11,9
Poplatky za využívání duševního vlastnictví j. n.	9 061	4,0	-21,8	7 267	8,6	-8,4
Telekomunikační služby, služby v oblasti počítačů a informační služby	14 181	2,9	8,3	27 357	9,7	14,7
Ostatní podnikatelské služby	44 670	4,0	2,5	38 337	4,8	1,8
Osobní, kulturní a rekreační služby	2 990	4,4	-11,5	2 798	15,8	8,1
Výrobky a služby vládních institucí j. n.	258	-55,6	-64,5	822	13,2	13,5
Nezařazené služby	101	-39,4	-27,4	2 936	-1,0	13,3
Obchod EU-27 podle odvětví služeb		Partner: Mimo EU-27 (bez Spojeného království)				
Výrobní služby u cizích fyzických vstupů	11 556	10,5	14,5	16 907	12,4	8,5
Opravy a údržba j. n.	8 427	-8,4	-17,3	11 019	-0,9	-11,1
Doprava	96 165	20,4	1,8	126 803	31,8	8,0
Cestovní ruch	26 230	-11,3	-63,6	32 400	-4,5	-66,4
Stavební práce	2 371	1,3	-0,3	5 205	-16,5	-28,3
Pojišťovací služby a penzijní financování	12 707	18,4	20,6	11 094	-0,4	3,1
Finanční služby	38 530	22,7	32,9	42 347	11,3	13,5
Poplatky za využívání duševního vlastnictví j. n.	104 010	21,6	38,4	51 547	-1,8	1,4
Telekomunikační služby, služby v oblasti počítačů a informační služby	43 818	11,6	8,2	119 666	22,0	22,1

Ostatní podnikatelské služby	148 391	-31,3	-21,8	140 995	4,8	-1,2
Osobní, kulturní a rekreační služby	4 779	-2,2	-12,6	7 318	5,9	-0,5
Výrobky a služby vládních institucí j. n.	1 984	-11,9	-14,1	3 738	-18,3	-15,3
Nezařazené služby	208	-52,8	-50,0	5 319	72,8	63,2

Zdroj: Eurostat Platební bilance Evropské unie a eurozóny – čtvrtletní údaje (BPM6) – údaje k 18. únoru 2022

6. Energetika

S koncem přechodného období přestalo být Spojené království součástí jednotného trhu EU s energií, včetně jeho správy a obchodních ujednání. Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci obsahuje ustanovení, která mají usnadnit tok energie, obchodní procesy se staly složitějšími.

Dohoda o obchodu a spolupráci umožňuje vypracování zvláštních obchodních ujednání pro toky elektřiny mezi EU a Spojeným královstvím. Nejprve byli provozovatelé přenosových soustav obou stran požádáni o vypracování analýzy nákladů a přínosů. Analýza, kterou společně předložili v květnu 2021, však přinesla neuspokojivé výsledky poukazující mimo jiné na vážné riziko manipulace a narušení trhu. Komise pracuje na možnostech a alternativách provedení této povinnosti.

Dohoda o obchodu a spolupráci rovněž stanoví spolupráci při rozvoji obnovitelné energie z moří, která má hrát klíčovou roli při plnění klimaticky neutrálních cílů obou stran v oblasti emisí skleníkových plynů. V návaznosti na spolupráci v oblasti energetiky v Severním moři byla v roce 2021 zahájena jednání s cílem podepsat memorandum o porozumění za účelem vytvoření zvláštního fóra pro technické diskuse se Spojeným královstvím v souvislosti s rozvojem elektrizační soustavy na moři a velkým potenciálem obnovitelných zdrojů energie v oblasti Severního moře.

7. Rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj

EU a Spojené království se v dohodě o obchodu a spolupráci shodly na tom, že obchod a investice vyžadují prostředí, které zajistí rovné podmínky a udržitelný rozvoj. V souvislosti s tím je třeba sledovat veškerý relevantní vývoj právních předpisů Spojeného království v oblasti kontroly subvencí, daní, pracovních a sociálních norem, jakož i životního prostředí a klimatu, a informovat o něm, jak požaduje čl. 2 odst. 4 rozhodnutí Rady (EU) 2021/689.

Při sledování tohoto vývoje Komise využívá informace shromážděné jejími útvary a členskými státy, podněty od zúčastněných stran z EU, formální a neformální kontakty v rámci mezinárodních a mnohostranných fór a také specializované výbory zřízené podle dohody o obchodu a spolupráci. Komise rovněž pečlivě sleduje vývoj regulačních změn a analyzuje zprávy odborných skupin, podniků, nevládních organizací, sdělovacích prostředků a dalších zúčastněných stran. Jednotné kontaktní místo²⁰ zřízené podle dohody o obchodu a spolupráci rovněž poskytuje Komisi informace pro její analýzy.

²⁰ Jednotné kontaktní místo je centralizovaným kontaktním místem pro zúčastněné strany se sídlem v EU, které chtějí podat stížnost týkající se otázek přístupu na trh, rovných podmínek nebo nedodržování závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje nebo všeobecného systému preferencí. Více informací naleznete na adrese <https://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/contacts/chief-trade-enforcement-officer/>.

7.1. Pracovní a sociální normy, životní prostředí a klima, udržitelný rozvoj

Spojené království po svém vystoupení z EU oznámilo rozsáhlou regulační reformu v rámci svého záměru „převzít zpět kontrolu nad svými zákony“ a zahájilo veřejnou konzultaci o reformě rámce pro lepší regulaci²¹.

V oblasti pracovní a sociální politiky vláda Spojeného království oznámila svůj záměr zřídit jednotný orgán pro prosazování pracovních práv, který bude mít za úkol zajistit centralizovaný dohled nad pracovním právem²². Komise tento legislativní vývoj pečlivě sleduje, zejména pokud jde o pravomoci a zdroje tohoto orgánu pro plnění jeho úkolů v oblasti prosazování práva. Jakmile zákon vstoupí v platnost, bude Komise pečlivě sledovat, zda jsou příslušné pracovní a sociální normy účinně prosazovány, jak to vyžaduje dohoda o obchodu a spolupráci. Komise a Spojené království tuto otázku projednávaly na prvním zasedání specializovaného výboru pro rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj, kde se obě strany shodly na důležitosti účinného prosazování práv pracovníků.

Spojené království rovněž přijalo zákon o životním prostředí z roku 2021²³, kterým se zřizuje Úřad pro ochranu životního prostředí a řeší konkrétní aspekty politiky týkající se odpadů, biologické rozmanitosti, kvality ovzduší, vody a ochrany přírody. Komise bude rovněž sledovat, zda jsou úřadu poskytnuty dostatečné pravomoci a zdroje, aby mohl účinně prosazovat pravidla v oblasti ochrany životního prostředí v souladu s povinnostmi vyplývajícími z dohody o obchodu a spolupráci. Dále bude Komise věnovat pozornost účinnému provádění závazků v oblasti ochrany životního prostředí po přijetí zákona a sekundárních právních předpisů, které budou následovat.

Pravidla EU upravující chemické odvětví byla do vnitrostátního práva Spojeného království²⁴ zavedena v roce 2021 s některými úpravami vyplývajícími z vystoupení země z EU. Komise pečlivě sleduje přístup Spojeného království k omezením, povolování a registracím chemických látek, aby bylo zajištěno dodržování příslušných povinností vyplývajících z dohody o obchodu a spolupráci.

V oblasti ochrany klimatu zavedlo Spojené království svůj vlastní systém obchodování s emisemi²⁵. Tento systém se vztahuje na energeticky náročná odvětví, odvětví výroby energie a letectví. Vztahuje se na činnosti zahrnující spalování paliv v zařízeních. V oblasti letectví se systém vztahuje na lety v rámci Spojeného království, jakož i na lety do Gibraltaru a Evropského hospodářského prostoru. Spojené království pořádá od května 2021 aukce v souvislosti s obchodováním s povolenkami. Zúčtovací ceny byly dosud na úrovni srovnatelné s EU nebo vyšší než v EU.

²¹ Oznámení o regulační reformě klíčových odvětví: <https://www.gov.uk/government/publications/brexit-opportunities-regulatory-reforms>.

²² https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/991751/sing-le-enforcement-body-consultation-govt-response.pdf

²³ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/contents/enacted>

²⁴ <https://www.hse.gov.uk/reach/index.htm>

²⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/participating-in-the-uk-ets/participating-in-the-uk-ets>

V souladu s čl. 18 odst. 2 Evropské sociální charty²⁶ musí Spojené království zrušit nebo snížit správní poplatky, včetně poplatků za pracovní víza. Až donedávna uplatňovalo Spojené království slevu 55 GBP na poplatky za dlouhodobá víza pro všechny pracovníky pocházející ze států, které souhlasily s Chartou otevřenou k podpisu v roce 1961. V prosinci 2020 Spojené království oznámilo, že od roku 2021 se toto snížení poplatku nebude vztahovat na státní příslušníky pěti členských států EU.²⁷ V červenci 2021 Spojené království doručilo oznámení o svém záměru vypovědět čl. 18 odst. 2 Evropské sociální charty. V září 2021 Spojené království rozhodlo o zrušení snížení vízového poplatku pro všechny občany EU, a to od února 2022. Komise tuto záležitost nadnesla na zasedáních Rady partnerství a specializovaného výboru pro rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj. Vyjádřila zklamání nad tím, že Spojené království nerozšířilo snížení vízového poplatku na občany pěti dotčených členských států EU, ale místo toho se rozhodlo snížení zcela zrušit.

7.2. Kontrola subvencí

V červnu 2021 předložila vláda Spojeného království návrh zákona o kontrole subvencí²⁸, jehož cílem je vytvořit právní rámec pro budoucí dohled nad subwencemi. Návrh zákona obsahuje hmotněprávní a prováděcí pravidla.

Co se týče hmotněprávních pravidel, návrh zákona stanoví definici subvencí a soubor obecných a specifických zásad pro subvence, které vycházejí ze zásad stanovených v dohodě o obchodu a spolupráci, jakož i ustanovení o transparentnosti.

Pokud jde o oblast prosazování, návrh zákona zřizuje v rámci Úřadu pro spotřebitele a trhy oddělení subvencí, které převezme úlohu nezávislého orgánu s pravomocemi v oblasti kontroly subvencí. Návrh zákona stanoví systém kontroly subvencí *ex-post* s některými prvky *ex-ante*. Odvolací soud pro hospodářskou soutěž bude moci uložit příkaz k vrácení subvence v případě, že byla poskytnuta neoprávněně. Očekává se, že budou vydána další prováděcí pravidla a pokyny. Komise bude i nadále sledovat vývoj situace.

Komise se rovněž zabývá subwencemi na podporu obnovitelných zdrojů energie v rámci systému „rozdílových smluv“ Spojeného království²⁹. Komise vyjádřila své obavy ohledně zahrnutí „*procentního podílu obsahu Spojeného království*“ do dotazníku k plánu dodavatelského řetězce. Komise tuto záležitost nadnesla na zasedáních specializovaného obchodního výboru pro zboží a specializovaného obchodního výboru pro rovné podmínky pro otevřenou a spravedlivou hospodářskou soutěž a udržitelný rozvoj, jakož i na zasedání výboru pro obchodní partnerství. Komise požádala Spojené království, aby z dotazníku odstranilo informace týkající se místního obsahu a upravilo bodové hodnocení kritérií způsobilosti a dále aby vydalo dodatečné pokyny potvrzující, že otázka týkající se obsahu ve

²⁶ Evropská sociální charta je smlouva uzavřená v rámci Rady Evropy, která byla otevřena k podpisu v roce 1961 a původně vstoupila v platnost v roce 1965. Charta byla v roce 1996 revidována. Revidovaná Charta vstoupila v platnost v roce 1999:
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168048b059>.

²⁷ Bulharsko, Estonsko, Litva, Rumunsko a Slovinsko.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/collections/subsidy-control-bill>

²⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/contracts-for-difference/contract-for-difference>

Spojeném království byla odstraněna a nebude nijak bodově hodnocena, a to ani ve fázi provádění, čímž se fakticky odstraní jakákoli úloha místa.

Spojené království navrhlo zřídit osm svobodných přístavů³⁰, z nichž dva začaly fungovat v roce 2021, se zvláštními pravidly, jako jsou opatření v oblasti přímých daní (např. daňové úlevy) a zjednodušené celní procesy nebo subvence podporující obchod a investice. Komise bude nadále sledovat postup jejich zřizování a kontrolovat jejich soulad s ustanoveními o rovných podmínkách v dohodě o obchodu a spolupráci, a to zejména s těmi, která se týkají subvencí a zdanění.

8. Doprava

Po skončení přechodného období Spojené království přestalo využívat výhod jednotného trhu EU v oblasti dopravy. Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci stanoví pravidla, která zachovávají propojení mezi EU a Spojeným královstvím, přístupová práva dopravců, zejména v letecké a silniční dopravě, jsou výrazně omezenější než práva v rámci jednotného trhu EU. Letecké společnosti Spojeného království například již nemohou nabízet pravidelné služby letecké dopravy mezi jednotlivými členskými státy.

Vzájemná práva v oblasti letecké a silniční dopravy, na nichž se strany dohodly, se začala uplatňovat okamžitě po vstupu dohody o obchodu a spolupráci v platnost a dosud byla uplatňována bez problému.

Dohoda o obchodu a spolupráci rovněž připouští možnost uzavírat mezi členskými státy a Spojeným královstvím dvoustranné dohody o službách letecké přepravy veškerého nákladu v rámci tzv. práv páté svobody³¹. Na základě zmocnění podle článku 6 rozhodnutí Rady (EU) 2021/689 oznámily do konce roku 2021 Komisi své dohody se Spojeným královstvím následující členské státy: Lucembursko, Malta, Francie, Slovensko, Německo, Estonsko, Česká republika, Finsko, Belgie, Švédsko, Dánsko, Bulharsko, Maďarsko, Lotyšsko, Nizozemsko, Irsko, Kypr, Řecko a Litva.

V oblasti kontrol letové způsobilosti letadel, motorů a vrtulí navržených na jejich území, jakož i souvisejících certifikačních procesů, bylo v roce 2021 dokončeno patnáct validací, které spočívaly především v dodatečných typových osvědčeních nebo změnách stávajících návrhů. Z toho třináct validací udělila Agentura EU pro bezpečnost letectví a dvě Úřad pro civilní letectví Spojeného království.

9. Rybolov

S koncem přechodného období se Spojené království přestalo podílet na společné rybářské politice EU. Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci stanoví vzájemný přístup do vod obou stran a zvláštní pravidla týkající se přístupu do vod korunních závislých území Spojeného království během období přizpůsobení, došlo k podstatným změnám podmínek rybolovu pro rybáře obou stran.

³⁰ <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/trade-freeports-free-zones>

³¹ Právo nebo výsada, týkající se pravidelné mezinárodní letecké dopravy, udělené jedním státem druhému státu, aby na území prvního státu nakládal a vykládal cestující a náklad pocházející ze třetího státu nebo směřující do třetího státu.

Komise zajistila přístup do vod Spojeného království a korunních závislých území pro většinu rybářského loďstva EU. Zajištění přístupu menších a náhradních plavidel EU do teritoriálních vod Spojeného království (6 až 12 mil) a do vod Normanských ostrovů však bylo obtížné. Přestože bylo dosaženo významného pokroku, řada plavidel, která usilovala o přístup do těchto vod, do konce roku licenci neobdržela. Komise společně s dotčenými členskými státy zkoumá okolnosti týkající se každé požadované licence, která nebyla udělena.

Strany si rovněž vyměnily oznámení o všech nových opatřeních v oblasti řízení, jak to vyžaduje čl. 496 odst. 3 dohody o obchodu a spolupráci. Specializovaný výbor pro rybolov vypracuje oboustranně přijatelné lhůty a postupy pro tato oznámení.

EU a Spojené království rovněž uskutečnily každoroční konzultace o řízení sdílených populací. Dohody o celkových přípustných odlovech pro rok 2021 bylo dosaženo v červnu 2021. Dohody o celkových přípustných odlovech pro rok 2022 bylo dosaženo v prosinci 2021.

10. Koordinace sociálního zabezpečení

S koncem přechodného období skončilo uplatňování mechanismů EU v oblasti koordinace sociálního zabezpečení ve Spojeném království. Dohoda o obchodu a spolupráci omezuje negativní dopad tím, že chrání práva na sociální zabezpečení osob, které se budou po 1. lednu 2021 přesouvat mezi EU a Spojeným královstvím. Za tímto účelem umožňuje koordinaci většiny dávek sociálního zabezpečení.

Spolupráce v oblasti sociálního zabezpečení pokročila v roce 2021 dobře. Nebyly zjištěny žádné strukturální problémy s prováděním Protokolu o koordinaci sociálního zabezpečení v rámci dohody o obchodu a spolupráci. Kromě toho byly specializovaným výborem pro koordinaci sociálního zabezpečení přijaty změny příloh protokolu, které potvrzují, že členské státy budou nadále umožňovat, aby se na pracovníky vyslané do Spojeného království nebo z něj za určitých podmínek vztahovaly právní předpisy o sociálním zabezpečení vysílajícího státu.

11. Spolupráce v oblasti prosazování práva a justiční spolupráce v trestních věcech

S koncem přechodného období došlo ke změnám úpravy spolupráce v oblasti prosazování práva a justiční spolupráce v trestních věcech mezi EU a Spojeným královstvím. Například mechanismy založené na vzájemném uznávání byly nahrazeny vzájemnou právní pomocí. Kromě toho již Spojené království není členem donucovacích orgánů EU a má omezený nebo žádný přístup do databází EU. Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci zakládá spolupráci mezi oběma stranami, tato spolupráce se nyní uskutečňuje v režimu zemí mimo EU.

V roce 2021 pokračovala operativní spolupráce s Europolem a Eurojustem, i když v režimu země mimo EU a na základě dvoustranných ujednání. Za tímto účelem bylo dne 27. září 2021 podepsáno pracovní a správní ujednání s Europolem, kterým se navazují vztahy spolupráce, a dne 20. prosince 2021 bylo podepsáno pracovní ujednání s Eurojustem.

Specializovaný výbor pro spolupráci v oblasti prosazování práva a justiční spolupráci, který dohlíží na provádění ujednání o spolupráci podle dohody o obchodu a spolupráci, prodloužil přechodné období pro *ex ante* hodnocení propojení se Spojeným královstvím v oblasti DNA a otisků prstů³². Toto přechodné období nelze prodloužit tak, aby přesáhlo datum 30. června 2022, což je termín, do kterého musí být propojení se Spojeným královstvím vyhodnoceno.

Dohoda o obchodu a spolupráci vyžaduje, aby Spojené království vymazalo údaje ze jmenné evidence cestujících, které obdrželo po jejich odjezdu ze země, pokud z posouzení rizik nevyplývá potřeba tyto údaje uchovat. Spojenému království bylo umožněno odchýlit se od této povinnosti na přechodné období jednoho roku po vstupu dohody o obchodu a spolupráci v platnost, dokud nebudou provedeny určité technické úpravy. Toto přechodné období mělo skončit 31. prosince 2021. Dne 21. prosince 2021 však Rada partnerství po zvážení informací poskytnutých Spojeným královstvím o zárukách a opatřeních přijatých s cílem umožnit výmaz údajů a s využitím zmocnění podle čl. 552 odst. 13 dohody o obchodu a spolupráci přijala rozhodnutí o prodloužení přechodného období o další rok s ohledem na zvláštní okolnosti³³.

12. Účast na programech EU

V důsledku vystoupení z EU ztratilo Spojené království přístup k programům EU, včetně jejich financování a možností výměn. Například studenti vysokých škol v této zemi již nejsou způsobilí k účasti na výměnném programu Erasmus+.

Ačkoliv dohoda o obchodu a spolupráci umožňuje Spojenému království účastnit se některých programů EU jako přidružená země mimo EU, taková účast vyžaduje přijetí dvoustranných protokolů a poskytování finančních příspěvků. Tyto protokoly nebyly v roce 2021 přijaty.

Do doby jejich přijetí mohou subjekty ze Spojeného království využívat přechodná opatření, která jim umožňují podávat žádosti do výzev k předkládání návrhů v rámci programu Horizont Evropa a být předmětem hodnocení.

Je třeba zmínit, že podle nařízení o programu Horizont Evropa³⁴ jsou subjekty z nepřidružených zemí mimo EU způsobilé účastnit se projektů programu Horizont Evropa, aniž by obdržely finanční prostředky EU. V takových případech by subjekty ze třetích zemí musely získat finanční podporu z jiných zdrojů.

³² Rozhodnutí č. 1/2021 specializovaného výboru zřízeného podle čl. 8 odst. 1 písm. r) dohody o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím ze dne 28. září 2021, pokud jde o prodloužení období uvedeného v čl. 540 odst. 3 dohody o obchodu a spolupráci, během něhož lze se Spojeným královstvím vyměňovat profily DNA a daktyloskopické údaje.

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:22021D2323>

³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013 (Úř. věst. L 170/1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0695&from=EN>.

13. Závěry

Navzdory bezprecedentnímu rozsahu dohody o obchodu a spolupráci a jejím opatřením na usnadnění obchodu tato dohoda není a nikdy neměla být náhražkou členství v EU.

Co se týče obchodu se zbožím, dohoda o obchodu a spolupráci neodstraňuje celní režimy a kontroly, pravidla původu, která umožňují využití zrušení cel, ani necelní překážky vyplývající z rozdílů v právních předpisech. Co se týče poskytování služeb, flexibilita, kterou dohoda o obchodu a spolupráci nabízí, není ani zdaleka srovnatelná s tím, jak snadno lze poskytovat služby na jednotném trhu EU. Totéž platí pro všechny ostatní oblasti politik EU, které jsou v dohodě o obchodu a spolupráci zahrnuty, od dopravy a energií až po rybolov a justiční spolupráci v trestních věcech. Navzdory přijetí dohody o obchodu a spolupráci se staly obchod a spolupráce mezi EU a Spojeným královstvím ve srovnání se situací, kdy bylo Spojené království členem EU, složitějšími a náročnějšími.

Vzhledem k tomu, že brexit znamenal konec sbližování právních předpisů mezi EU a Spojeným královstvím, pro účinné provádění dohody o obchodu a spolupráci je důležitý probíhající a budoucí legislativní vývoj. Proto má zásadní význam pokračující sledování regulační reformy Spojeného království v oblastech, na které se vztahuje dohoda o obchodu a spolupráci, aby se zajistilo, že nebude v rozporu s ustanoveními této dohody a že podniky z EU nebudou v hospodářské soutěži znevýhodněny.

Cílem EU je udržet se Spojeným královstvím, které je i nadále významným obchodním partnerem, stabilní a pozitivní vztahy. Kvalita budoucích vztahů však bude do značné míry záviset na tom, nakolik bude Spojené království dodržovat závazky přijaté v dohodě o obchodu a spolupráci a v dohodě o vystoupení.